

Strhávání hraničních sloupů provázela změna dopravních předpisů

Stoupenci nacistického režimu z řad sudetských Němců 1. října 1938 s nadšením strhávají československý hraniční sloup. Všimněte si cedule za jejich zády s upozorněním, že v Německu se jezdí vpravo. Záběr pohraničí provázela změna dopravních předpisů. Řidiči na obsazeném území

si museli již v říjnu zvykat na novou stranu jízdy. V českém vnitrozemí se jezdilo dál vlevo až do druhé poloviny března 1939. Zavedení jízdy vpravo patřilo mezi několik málo předpisů okupační moci, které zůstaly v platnosti i po válce.

a rozpuštěny týlové a pomocné **útvary**, které se ukázaly jako zcela nepotřebné. Plně zmobilizovaná armáda se zbavila nadbytečných kapacit, avšak její bojová síla zůstávala prozatím nedotčena. Jednotkám rozmístěným na území českých zemí byl rozeslán také **rozkaz důrazně zakazující střílet po německém vojsku**, a dokonce nebránit mu v postupu, pokud by

lokálně překročilo dohodnuté nové hranice. Proti paravojským formacím sudetských Němců však vojáci zasahovat směli, což také činili. K nejzávažnějším incidentům došlo 19. října v Želechovicích a 31. října v Moravské Chrastové. **Při potyčkách** v průběhu října **zahynulo celkem 26 československých vojáků**.

Teprve až **ve druhé polovině října** se uskutečnily další **dvě fáze demobilizace**, která se prozatím stále týkala jen tří armád dislokovaných na území českých zemí (*I., II. a IV.*). **Propuštění** do civilu byli všichni **záložníci** kromě nejmladšího ročníku povoláného 17. září 1938. **Stav armády se tak snížil na úroveň těsně před mobilizací**. Nadále však platil rozkaz k ochraně hranic podle *Plánu O*.

Naproti tomu posílená **3. armáda na Slovensku zůstávala ve stavu mobilizace**, a dokonce obdržela rozkaz bránit se případnému útoku maďarské armády a vpustit ji pouze do oblastí, které budou Maďarsku později postoupeny mezinárodním ujednáním. Avšak rozhovory o nových československo-maďarských hranicích se protahovala. Mezitím **na Slovensku a Podkarpatské Rusi** docházelo k četným incidentům, při kterých v průběhu října **zahynulo dalších 24 československých vojáků** a došlo i k sestřelení jednoho československého vojenského letadla. Situace na východě republiky koncem října hrozila vyústit ve skutečnou pohraniční válku.

Nakonec byly **regiony jižního Slovenska a Podkarpatské Rusi s převahou maďarského obyvatelstva předány Budapešti podle Protokolu o arbitrážním jednání** Československa, Maďarska, Německa a Itálie, podepsaného ve Vídni **2. listopadu 1938**. Teprve po stanovení konečné podoby hranic bylo možné přistoupit **k demobilizaci také „slovenské“ 3. armády**, která se uskutečnila až ve druhé polovině listopadu.

Poslední fáze demobilizace proběhla v **první polovině prosince**, kdy byl propuštěn i nejmladší ročník povoláný 17. září a záložníci z řad vojenských specialistů. Demobilizace se tehdy týkala již celého československého území. Současně byly **zrušeny i různé stupně zvýšené bojové pohotovosti** a ostrahy hranic. 5. prosince byla odvolána opatření podle *Plánu O* (*Ostraha*

Maďarští záškodníci stříleli ze zálohy

Diverzní oddíly maďarských separatistů, které v říjnu 1938 útočily na území jižního Slovenska a Podkarpatské Rusi na československé armádní i policejní jednotky, si samy říkaly *Rongyosgárda* nebo také *Szabadcsapatok*. Byly vycvičeny v Maďarsku a své akce zahájily až po *Mnichovu*, kdy již bylo zřejmé, že Československo bude muset územním nárokům Budapešti vyhovět. Jejich taktika spočívala v zákeřném ostřelování československých stanovišť a hlídek na větší vzdálenost. K největšímu střetu došlo 31. října u obce Kosiny, při kterém československá armáda musela proti maďarským separatistům nasadit i tanky.

Střety s Poláky na Slovensku a Podkarpatské Rusi

Nacionalistická polská vláda Józefa Becka se na podzim 1938 nespokojila pouze s Těšínskem. V listopadu vznesla nové územní nároky také na malé slovenské regiony na Oravě a Spiši, a dokonce na Podkarpatské Rusi, kde přitom žádná polská menšina nežila. Podél hranic tehdy docházelo k přestřelkám. Nejzávažnější incidenty se odehrály 25. listopadu na Oravě a 27. listopadu ve Vysokých Tatrách. Na Oravě proti sobě obě strany nasadily dělostřelectvo a letecké síly. Polské diverzní skupiny působily také na severu Podkarpatské Rusi. Varšava tehdy chtěla region od republiky odtrhnout a rozdělit si ho s Maďarskem. Tamní Rusíny prohlašovala za Poláky. Nezůstává bez zajímavosti, že ke střetům na československo-polské hranici (a nejen na Těšínsku) docházelo i po osvobození v květnu 1945.

Oběti na životech v roce 1938

	před Mnichovem	po Mnichovu	dohromady
České země	69	26	95
Slovensko	0	12	12
Podkarpatsko	0	14	14
Celkem	69	52	121

Pozn.: Do součtů nejsou započítány ztráty z řad sudetoněmeckých a maďarských separatistů, které se rovněž pohybovaly přibližně kolem stovky.